

RYNEK TURYSTYCZNY CHORWACJI

**ŁATKA SŁAWOMIR
V. TiR/ Z
ORT**

SPIS TREŚCI:

I. Informacje ogólne

1. Położenie, powierzchnia i ludność.....	4
2. Kultura.....	6
3. Historia najnowsza.....	6
4. Gospodarka.....	7
5. Demografia.....	8
6. Turystyka.....	9
7. Bezpieczeństwo.....	9
8. Regiony.....	10
9. Parki narodowe.....	16
10. Morze.....	16
11. Klimat.....	18
12. Język.....	20
13. Waluta.....	21

II. Analiza rynku turystycznego

1. Rynek turystyczny Chorwacji na tle Europy	
1.1. Przyjazdy turystów zagranicznych do krajów Europejskich.....	23
1.2. Wpływy z turystyki międzynarodowej w Europie.....	24
1.3. Liczba hoteli i obiektów typu hotelowego.....	26
1.4. Liczba zatrudnionych w sektorze turystycznym w Europie.....	26
2. Liczba przyjazdów i wielkość przychodu z turystyki	
2.1. Liczba turystów z krajów europejskich.....	28
2.2. Udział procentowy przyjazdów z państw europejskich.....	29
2.3. Przychody z turystyki.....	30
2.4. Liczba przyjazdów i noclegów turystów krajowych i zagranicznych.....	30
2.5. Struktura udzielonych noclegów.....	31
2.6. Liczba przyjazdów turystów krajowych i zagranicznych, indywidualnych i zorganizowanych.....	32
2.7. Przyjazdy turystów indywidualnych i zorganizowanych w poszczególnych miesiącach roku i ich podział procentowy..	32
3. Baza noclegowa Chorwacji	
3.1. Liczba miejsc noclegowych w poszczególnych kategoriach hoteli.....	33

3.2.	Liczba udzielonych noclegów wśród turystów indywidualnych i zorganizowanych.....	34
3.3.	Średnia liczba noclegów według turystów krajowych i zagranicznych.....	35
3.4.	Średnia liczba noclegów w poszczególnych miesiącach.....	36
3.5.	Liczba przyjazdów według bazy noclegowej.....	37
4.	Miejsca docelowe ruchu turystycznego w Chorwacji	
4.1.	Liczba turystów na podstawie miejsc docelowych podróży turystycznych i udział procentowy względem całości przyjazdów.....	38
4.2.	Średnia długość pobytu w miejscach docelowych turystów krajowych i zagranicznych.....	39
4.3.	Najczęściej odwiedzane miejsca i atrakcje turystyczne w Chorwacji.....	39
4.4.	Chorwackie parki narodowe.....	40
5.	Liczba przyjazdów turystów z całego świata.....	40
6.	Wyjazdy turystyczne Chorwatów	
6.1.	Miejsca wyjazdów turystycznych Chorwatów.....	41
7.	Usługi gastronomiczne.....	42
III.	Znaczenie rynku turystycznego dla Polski	
1.	Przyjazdy Chorwatów do Polski.....	43
2.	Wyjazdy polskich turystów do Chorwacji.....	44
IV.	Podsumowanie.....	44
V.	Bibliografia. Spis rycin, tabel i fotografii.....	45

I. Informacje ogólne

1. Położenie, powierzchnia i ludność

Republika Chorwacka (*Republika Hrvatska*) leży w Europie Centralnej, nad Morzem Adriatyckim. Graniczy ze Słowenią (501 km) od zachodu, Węgrami (329 km) z północy, Jugosławią (266 km) od północnego wschodu (Serbia) i południowego wschodu (Czarnogóra) oraz Bośnią i Hercegowiną (932 km), która znajduje się niejako w środku Chorwacji od strony wschodniej (patrz mapka).

Ukształtowanie terenu jest zupełnie różne w części północnej i południowej Chorwacji. Północna Chorwacja, w której skład wchodzi krainy Sławonia i Barania, jest niziną (Nizina Panońska), z rzadkimi i niskimi (do 500 m n.p.m.) górami. Jest to obszar rolniczo - przemysłowy. Natomiast południowa część Chorwacji jest górzysta, począwszy od Istrii, przez Gorski Kotar i Velebit, na całej Dalmacji kończąc. Mimo to, w Chorwacji nie ma gór wyższych niż 2000 m n.p.m. Najwyższym szczytem jest Dinara (1831 m), leżąca na granicy z Bośnią i Hercegowiną niedaleko miasta Knin.

Chorwacja leży na obszarze zlewisk Morza Czarnego i Adriatyku. Rzeki w Chorwacji środkowej i północnej są duże i należą do zlewiska Morza Czarnego (Sava, Drava, Dunaj). Rzeki, które mają ujście do Adriatyku, są krótkie i o dużych spadkach. W Chorwacji nie ma wielu jezior i są one raczej nieduże. Największe - Vrana niedaleko Biogradu - liczy około 30 km².

Republika Chorwacka liczy 56 610 km² (ląd), czyli około sześć razy mniej niż Polska. Do Chorwacji należy 1185 wysp, z czego 66 jest zaludnionych. Długość linii brzegowej wynosi 5835 km, z czego aż 4058 km przypada na wyspy. Największą wyspą jest Krk (410 km²). Stolicą Chorwacji jest Zagrzeb, liczący około milion mieszkańców. Inne duże miasta Chorwacji to Rijeka, Split, Osijek, Varazdin, Pula, Karlovac, Cakovec, Zadar, Dubrovnik. Chorwacja jest podzielona na 20 Żupanji, 21 stanowi miasto Zagrzeb.

Chorwacja liczy 4 760 000 obywateli (84,6 osoby na km²), z czego 77,9 % stanowią Chorwaci. Najpopularniejszą religią jest rzymsko - katolicka. Najliczniejszą mniejszością narodową są Serbowie (ok. 12 %, najczęściej prawosławni). Inne mniejszości to Węgrzy, Włosi, Bośniacy, Albańczycy, Macedończycy i Czesi. Chorwaci uważają mniejszości albańską, macedońską i bośniacką za nieco "gorsze". Albańczycy najczęściej zajmują się prowadzeniem cukierni (*Slasticarni*) lub robotami budowlanymi.

Ryc.1. Mapa Chorwacji.

Źródło: <http://www.cro.pl/regiony.php>

2.Kultura

W Chorwacji swój wpływ zaznaczają kultury zachodnioeuropejska, śródziemnomorska oraz słowiańska. Niewątpliwie piętno na zwyczajach panujących w tym kraju odcisnęły lata podporządkowania europejskim mocarstwom. Północ Chorwacji jest bardzo zbliżona pod względem kulturowym do Polski. W części nadmorskiej swe wyraźne wpływy ma kultura śródziemnomorska. Tradycyjnie więc po południu przychodzi czas na sjęstę, a życie zaczyna się wieczorem. Niestety, przejawia się to też w niezbyt poważnym podchodzeniu do obowiązków służbowych w pracy.

Chorwaci są dość spontaniczni w swoim zachowaniu i bardzo chętnie nawiązują znajomości. Jako Słowianie są otwarci i chętni do pomocy. Dobrze traktują Polaków (jeśli nasze wybryki będą się powtarzać, to szybko możemy o tym zapomnieć), bez fałszywej grzeczności okazywanej często Niemcom. Nie lubią natomiast, jeśli ktoś chce okazać im swoją wyższość. Nie ma zwyczaju całowania kobiety w rękę przy powitaniu. Przy jedzeniu nie należy się spieszyć. Jeśli ktoś chce, może leżeć nawet na bardzo zatłoczonej plaży bez ubrania (choć raczej nie wypada). Targowanie się raczej nie wchodzi w grę, ewentualnie zdecydowanie poza sezonem w prywatnych pokojach lub apartamentach. Chorwaci dosyć głośno się zachowują, ale jest to po prostu ich styl bycia i nie należy się za to na nich obrażać.

3.Historia najnowsza

W grudniu 1990 Chorwacja, jeszcze jako republika wchodząca w skład Jugosławii, ustanowiła własną konstytucję. W maju 1991 odbyło się referendum, w którym 94% mieszkańców opowiedziało się za utworzeniem niezależnego państwa. Chorwacja ogłosiła niepodległość 25 czerwca 1991 zaraz po tym, jak uczyniła to Słowenia. Spotkało się to ze zbrojną interwencją Armii Jugosłowiańskiej. Na większości terytorium kraju walki nie trwały długo i wkrótce oficjalna armia serbska wycofała się z Chorwacji. Pozostały sprawy pewnych obszarów kraju (Kraina, część Sławonii), w których władzę przejęli Serbowie zamieszkujący te tereny, a Chorwaci zostali z nich wypędzeni. Obszary te były wyśmienitą bazą do ciągłego niepokojenia Chorwatów, m.in. z północnej Krainy ostrzeliwano Zagrzeb. Taki stan rzeczy źle wpływał na rozwój kraju, w tym także ważnej dla Chorwacji turystyki. Niebezpieczeństwo dla turystów oczywiście właściwie nie istniało, nikogo nie wpuszczano w bezpośrednio zagrożone rejony. Wówczas to miasta takie jak Karlovac czy Sisak straciły na skutek migracji nawet ponad połowę swoich mieszkańców (do dzisiaj "straszą" pustymi mieszkaniami i zabitymi deskami oknami wystawowymi). Franjo Tuđman zdecydował się na odbicie Krainy w 1995 roku, stosując metodę tzw. wojny błyskawicznej. Sprawy Sławonii, w tym zrujnowanego Vukovaru, załatwiono pokojowo. W 1998 roku ostatnie okupowane przez Serbów terytoria włączono faktycznie do Chorwacji. W dalszym ciągu są jednak problemy z ponownym zaludnieniem tych terenów; domy są w większości zburzone, a ich mieszkańcy znaleźli sobie nowe miejsca do osiedlenia się.

Większość Chorwatów ma pretensje do Tuđmana, że wyizolował Chorwację i kraj nie odnosił sukcesów gospodarczych. Jest to oczywiście prawda, ale nie można zapominać o tym, iż bez silnych rządów Tuđmana Chorwacja prawdopodobnie nigdy nie zdołałaby stać się w pełni niezależnym krajem. W dodatku groziłby jej dalszy rozłam, m.in. chęć oddzielenia się głosiła Istria.

Po śmierci Tuđmana pod koniec 1999 roku, na prezydenta został wybrany Stjepan Mesić. W roku 2000 Mesić zmienił ustrój z półprezydenckiego na parlamentarny. Jest to jeden z wyznaczników demokratyzacji Chorwacji, mający przybliżyć ten kraj do europejskich standardów. W przyszłości nadrzędnym celem Chorwacji jest przystąpienie do NATO i Unii Europejskiej.

4. Gospodarka

Gospodarka Chorwacji bazuje przede wszystkim na usługach oraz w mniejszym stopniu na przemyśle lekkim. W okresie letnim również turystyka staje się znaczącym źródłem przychodów państwa. Szacowany dochód PKB na jednego mieszkańca z zachowaniem parytetu siły nabywczej w 2006 roku wyniósł 13 400 \$, co stanowiło ok. 50% średniego dochodu w Unii Europejskiej, w tym samym roku.

Chorwacja jest krajem post-komunistycznym, przed rozpadem Jugosławii była drugą, po Słowenii, republiką pod względem rozwoju gospodarczego i poziomu życia mieszkańców. W późnych latach 80. rozpoczął się proces ekonomicznej transformacji i przestawienia gospodarki centralnie planowanej na wolnorynkową. Na początku procesu transformacji pozycja gospodarki chorwackiej, ze względu na jej wysoki poziom w stosunku do innych państw post-komunistycznych, była uprzywilejowana. Gospodarka kraju poważnie ucierpiała na skutek likwidacji przemysłu ciężkiego i znacznych zniszczeń wojennych, poważnym problemem była również utrata wolnego dostępu do rynków państw byłej Jugosławii.

5. Demografia

Chorwację zamieszkuje prawie 4,5 mln mieszkańców (4 493 312 w 2007). Istnieje tendencja spadkowa spowodowana głównie emigracją zarobkową do krajów zachodnich, ujemnym przyrostem naturalnym oraz emigracją Serbów do rodzinnego kraju – Serbii. Znaczna większość mieszka w miastach (64%); na wsi mieszka 36%.

Według spisu ludności z 2001 roku struktura narodowości w Chorwacji przedstawia się następująco:

Narodowość	Liczba	Procentowo
Chorwaci	3 977 171	89, 63 %
Serbowie	201 631	4, 54 %
Bośniacy	20 755	0, 47 %
Włosi	19 636	0, 44 %
Węgrzy	16 595	0, 37 %
Albańczycy	15 082	0, 34 %
Słoweńcy	13 137	0, 30 %
Inna narodowość	81 355	1, 81 %
Nie określona	89 130	2, 01 %
Brak danych	17 975	0, 41 %

Tab.1. Struktura ludności Chorwacji.

Źródło: <http://www.cro.pl/regiony.php>

6. Turystyka

Turystyka jest jednym z ważniejszych (o ile nie najistotniejszym) działem chorwackiej gospodarki, przynoszącym miliardy dolarów dochodu rocznie. Po roku 1991 nastąpiło kilkuletnie załamanie, ale w ostatnim czasie dzięki stabilizacji politycznej Chorwacja znów przeżywa prawdziwe oblężenie. Najczęściej celem wizyty jest wybrzeże. Sezon

urlopowy trwa od maja do października; sierpień jest najbardziej "oblężonym" miesiącem. Ze względu na wyższe ceny i dużą ilość ludzi, wielu turystów wybiera na spędzenie urlopu np. czerwiec lub wrzesień. Na wybrzeżu Słońce świeci średnio 2600 godzin w roku, więc i poza ścisłym sezonem obawy odnośnie pogody są nieuzasadnione.

Dla wielu mieszkańców wybrzeża turystyka stanowi jedyne źródło dochodu; władze i samorządy chorwackie przykładają ogromną wagę do tej dziedziny gospodarki. Turysta nieraz traktowany jest ulgowo, choć nie należy przekraczać granic przyzwoitości - Chorwacja jest krajem niemalże policyjnym i trzeba mieć to na uwadze. Jednak dla turysty bez ciągłych do łamania prawa spotkanie z policją oznacza zwykle tylko rzeczywistą pomoc na drodze.

7. Bezpieczeństwo

Chorwacja jest krajem bardzo bezpiecznym. Dobrze pod tym względem jest nawet w Zagrzebiu, milionowej metropolii, nie wspominając o mniejszych miejscowościach. W miejscowościach turystycznych do bezpieczeństwa przykładają się bardzo dużą wagę, stąd m.in. spora ilość patroli policyjnych. Rzadko zdarzają się kradzieże kieszonkowe, kradzieże rzeczy pozostawionych na plaży (w Chorwacji zostawia się rzeczy na plaży bez opieki nawet na kilka godzin). Nie ma obaw także co do bezpieczeństwa osobistego, nawet w nocy można bez obaw wybrać się na spacer.

Można być spokojnym o samochód, nawet naprawdę luksusowy (a nie luksusowy w naszym mniemaniu). Szczególnie bezpiecznie jest na wyspach. Pamiętać jednak należy, iż również Polacy są zobowiązani do takiego zachowania, a za wszelkie "rozróby" policja wyciąga surowe konsekwencje.

Miejmy nadzieję, że wzrost popularności Chorwacji wśród polskich "turystów" nie okaże się początkiem końca tak bezpiecznego kraju.

8. Regiony

Niniejszy podział na regiony nie jest żadnym oficjalnym podziałem ani ze względu na dokładne granice krain geograficznych, ani jednostki administracyjne. Jest przedstawieniem sześciu różnych oblicz Chorwacji, z punktu widzenia turysty odwiedzającego Chorwację. Ten podział jest raczej zebraniem w całość podziałów ze względu na ukształtowanie terenu, klimat, historię, demografię, kulturę.

Ryc. 2 Mapa regionów.

Źródło: <http://www.cro.pl/regiony.php>

Chorwacja północna - za taką można przyjąć praktycznie całą część Chorwacji znajdującą się powyżej charakterystycznego zwężenia na wysokości Karłowca. Choć historycznie i geograficznie nie jest krainą całkiem spójną, dla przeciętnego turysty nie będzie to miało większego znaczenia. I choć jest to historyczna kolebka Chorwacji - pierwotnie głównym ośrodkiem chorwackim był Varazdin - dziś mało kto uznałby ten region za najbardziej kojarzący się z Chorwacją.

Praktycznie cała północna Chorwacja jest regionem rolniczo - przemysłowym. W odróżnieniu od pozostałych części kraju, większość terenów to nizina, a występujące góry nie są wysokie. Turystycznie jest to mało ciekawy teren, większość podróżujących mija tylko tę "krajnę Vegety i kukurydzy" w drodze na wybrzeże.

Chorwacja centralna - stanowi swoisty pomost między rolniczą północą, a wybrzeżem. Kilkadziesiąt kilometrów na południe od Zagrzebia ukształtowanie terenu zmienia się wyraźnie - rozpoczynają się góry, ciągnące się stąd aż do samego Adriatyku. Kończą się praktycznie pola uprawne; strome i niedostępne zbocza porastają już tylko chaszcze. Turystycznie jest na pewno ciekawie, urzekają niezaludnione przestrzenie, dzikość gór.

Centralna Chorwacja, na południe od Karłowca, jest rzadko zaludniona. Jak już wyżej wspomniano, nie jest to teren rolniczy, przemysłowy również nie. Nie ma tutaj znaczących ośrodków miejskich. Wiele miejscowości jest nadal zniszczonych po działaniach wojennych - w latach 1991-95 na terenie Krainy, zajmującej dużą część

tego obszaru, zamieszkująca te tereny ludność serbska stworzyła samozwańcze państwo. Chorwackie zabudowania zostały zniszczone, a ich ludność wypędzona. Z kolei w roku 1995, po operacji odbicia Krainy, tereny te opuścili Serbowie, pozostawiając po sobie opuszczone wioski. Chorwaci też niechętnie wracają na te ziemie - właściwie nie wiadomo, czym można się tutaj zajmować. Choć są to ciekawe tereny, turystycznie pozostają jednak w cieniu wybrzeża.

Fot. Amy Trustram Eve

Fot.1. Plitvice - najczęściej odwiedzana atrakcja w centralnej Chorwacji

Źródło: <http://www.cro.pl/regiony.php>

Z pewnością najbardziej znaną atrakcją turystyczną regionu są Jeziora Plitwickie. Znajdują się przy trasie z Zagrzebia na południe w stronę Zadaru i Splitu, więc często są zwiedzane "po drodze". Jeżeli można przypisać je jeszcze do centralnej Chorwacji, a nie Dalmacji, dość podobne są Wodospady Krka, znajdujące się niedaleko Sibenika. Także Gorski Kotar, leżący na północny - wschód od Rijeki, jest niezwykle malowniczym regionem. Turystyka jest tam bardziej rozwinięta - w lecie Gorski Kotar zachęca do wędrówek po górach, w zimie - do narciarstwa.

Istria i Kvarner - półwysep Istria jest najbardziej na zachód wysuniętą częścią Chorwacji. Stolicą półwyspu jest Pazin (9 tys. mieszk.), ale rolę głównego miasta pełni Pula. Do lat 50. Istria była częścią Włoch, więc do dziś wielu mieszkańców posługuje się na co dzień językiem włoskim. Także w dużej części półwyspu nazwy miejscowości podawane są w dwóch językach.

Istria, a zwłaszcza jej zachodnie wybrzeże, uznawane są za najbardziej skomercjalizowaną część chorwackiego wybrzeża. Służy temu m.in. łatwiejsze do zagospodarowania ukształtowanie terenu. Zachodnie wybrzeże Istria jest praktycznie jedynym tak dużym obszarem w Chorwacji, gdzie wysokie góry nie schodzą bezpośrednio do morza. Dlatego niedaleko plaż można natknąć się na przykład na pola kukurydzy. Nie jest to więc tak malownicze wybrzeże, jak choćby to w Kvarnerze, po drugiej stronie Istria. Nie oznacza to oczywiście, że zachodnie wybrzeże Istria jest nieatrakcyjne - także i tutaj można znaleźć ciekawe zakątki.

Natomiast Zatoka Kvarnerska, którą z zachodniej strony ogranicza z kolei wschodnia część Istrii, jest zupełnie inna. Tutaj wysokie góry schodzą wprost do morza. Stąd wybrzeża nie da się bardzo zabudować - na przykład miasto Opatija składa się praktycznie z kilku rzędów domów "przyczepionych" na zboczu. Miejscowości turystyczne mieszczą się najczęściej w zatokach. Opatija wraz z innymi miejscowościami Opatijskiej Riwiery, Rabac, Crikvenica oraz Novi Vinodolski to najpopularniejsze z kvarnerskich miasteczek turystycznych. Największym miastem Kvarneru jest natomiast Rijeka, znaczący port i jedno z największych miast Chorwacji, leżąca w głębi zatoki.

Fot.2. Wschodnie wybrzeże Istrii

Źródło: <http://www.cro.pl/regiony.php>

Dalmacja - kraina rozciągająca się od Zadaru po Dubrovnik. Stanowi więc większość wybrzeża chorwackiego, dość dobrze rozwiniętą bazą turystyczną i ciepłym klimatem od lat przyciągająca rzesze turystów. Dalmacja jest tym, co najczęściej kojarzy się z Chorwacją - to ciepły, śródziemnomorski klimat, południowe miasteczka i czyste morze. Jest przy tym ciągle dość dzika i egzotyczna.

Mieszkańcy Dalmacji różnią się od Chorwatów z północy. W Dalmacji najważniejsza jest dobra zabawa, radość życia. Nawet mieszkańcy innych regionów Chorwacji, którzy też cenią sobie te wartości, zauważają wyjątkową spontaniczność u mieszkańców Dalmacji. Ciężko z drugiej strony się dziwić - dobry klimat, piękne widoki, bogate tradycje kultury śródziemnomorskiej - sprzyjają takiemu zachowaniu.

Dalmacja aż kipi z dostatku dóbr kulturalnych - same zabytki architektoniczne występują tu w częstotliwości spotykanej ustępującej niewielu regionom na świecie. Wszak Dalmacja to właściwie wąski paseczek wzdłuż morza - a jeszcze dokładniej samo wybrzeże - bo wszelkie ośrodki znajdują się między górami a Adriatykiem. Najslawniejszy jest Dubrovnik, ale także inne miasta ze Splitem, Zadarem, Trogirem na czele mają wiele do zaoferowania pod tym względem.

Największym miastem Dalmacji jest Split, inne duże to Zadar, Dubrovnik i Sibenik. Wszystkie oczywiście są miastami portowymi. Charakterystyczne dla Dalmacji jest rozdzielenie jej na dwie części przez port Neum - dar marszałka Tity dla Bośni i Hercegowiny. Obecnie, choć w przejeździe nie ma utrudnień, wytworzyła się dość specyficzna sytuacja konieczności przejazdu "korytarzem" przez inne państwo. Port Neum i tak nawiasem mówiąc ma dostęp do morza "zamknięty" przez chorwacki półwysep Peljesac i chorwackie wyspy.

W Dalmacji znajdują się dziesiątki miejscowości turystycznych; te należące do Riwieri Makarskiej oraz Vodice są chyba najbardziej znane. Do Dalmacji należy też większość z chorwackich wysp, jednak ze względu na ich odmiennosć opisane zostały osobno.

Wyspy - pomimo iż wyspy oficjalnie są przypisywane do regionu, przy którym leżą, ze względu na ich odmienny charakter zostały połączone w osobną grupę. 1185 wysp i wysepek chorwackich stanowi oazę spokoju, przy jednoczesnym pełnym dostępie do dobrodziejstw cywilizacji. Aż ponad 2/3 chorwackiej długości linii brzegowej przypada właśnie na wyspy.

Największą wyspą jest leżący w zatoce Kvarnerskiej Krk (410 km²), ale ze względu na połączenie z lądem Krckim Mostem, mieszczącą się tam rafinerię i międzynarodowe lotnisko dla Rijeki, traci nieco wspomniany charakter, przynajmniej w swej północnej części. Do największych wysp należą ponadto Cres, Brac, Hvar, Korcula. Poza kilkunastoma dużymi wyspami, większość to wyspy małe i bardzo małe.

Na wyspach średnich i dużych życie toczy się całkowicie normalnie, tzn. tak, jak na lądzie. Są więc świetnie zaopatrzone sklepy, prasa codzienna, szkoły, banki itp., a można się na nie dostać regularnie kursującymi promami. Na wyspy mniejsze promy nie kursują (bo i po co, jeśli nie ma tam dróg), pływają za to statki kursowe i cała

fot.3. Tak wygląda większość Dalmacji - miejscowości przyczepione między górami a morzem

Źródło: <http://www.cro.pl/regiony.php>

masa stateczków wycieczkowych. Jeśli wyspa w ogóle jest zamieszkała, praktycznie pewne jest znalezienie tam sklepu, restauracji, caffe-baru i miejsc noclegowych.

Mieszkańcy wysp są nieco specyficzni. Stare rody wyspiarskie są często niechętnie nastawione wobec późniejszych osadników (ale nie turystów). Są przyzwyczajeni do życia w ograniczonej społeczności. Z drugiej strony, wielu mieszkańców wysp narzeka na brak jakichkolwiek atrakcji - poza sezonem najczęściej naprawdę nie ma co robić, a przebywanie ciągle w gronie tych samych ludzi bywa przyczyną kłopotów natury psychicznej.

Wyspy są mniej zagospodarowane od lądu, a także zazwyczaj nieco droższe. Poza tym, są zawsze "na uboczu", więc praktycznie nie można przejechać przez nie tranzytem.

Zagrzeb - licząca około miliona mieszkańców metropolia jest centrum politycznym, gospodarczym i kulturalnym Chorwacji. Ciężko się dziwić - czwarta część społeczeństwa chorwackiego zamieszkuje to miasto, a wszystkie inne miasta są o przynajmniej rząd mniejsze. Dla wielu mieszkańców prowincji Zagrzeb jest symbolem wysokiego statusu i bogactwa, co w dużej części okazuje się prawdą. Miasto jest często dzielone na Zagrzeb Górny (najstarszy), Zagrzeb Dolny (z XIX wieku) i tzw. Nowy Zagrzeb. Charakterem Zagrzeb przypomina inne miasta wchodzące przez długi okres w skład Austro-Węgier. Mimo niewątpliwych uroków miasta i przyjaznych mieszkańców, stolica Chorwacji nie wydaje się być miejscem idealnym na letni odpoczynek - ale w drodze na wybrzeże można go zwiedzić.

9. Parki narodowe

Nazwa Parku	Powierzchnia w ha	Wysokość n.p.m.
Brijuni	2 700	0 - 55
Krka	14 200	0 - 253
Kornati	30 020	0 - 236
Mljet	3 100	0 - 391
Paklenica	6 617	50 – 1 571
Plitwicka Jezera	19 479	380 – 1 280
Sjeverni Velebit	10 900	518 – 1 676

Tab. 2. Parki narodowe w Chorwacji.

Źródło: <http://www.cro.pl/regiony.php>

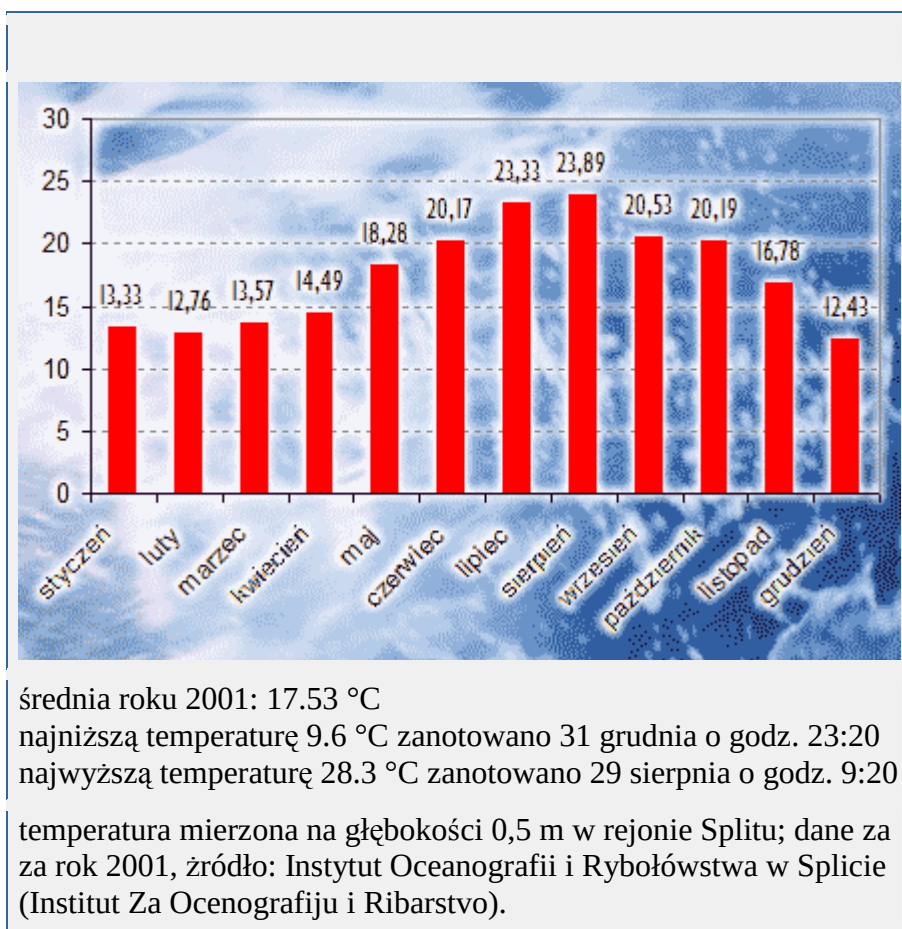
10. Morze

Głównym czynnikiem przyciągającym turystów do Chorwacji jest ciepły klimat i czyste morze. Kraj ten ma ponad 5800 km linii brzegowej, z czego około 4 tys. km przypada na wyspy.

Plaże są kamieniste (skaliste), jedynie w małych zatokach znajdują się drobne kamienie, żwir lub piasek. Przy niektórych hotelach istnieją też plaże piaszczyste usypane przez człowieka. W Chorwacji nie ma plaż prywatnych, całe wybrzeże (z bardzo nielicznymi wyjątkami) jest dostępne dla wszystkich. W sezonie, zwłaszcza w sierpniu, na plaży może być nieco tłoczno, ale dotyczy to zwłaszcza plaż w pobliżu hoteli, kempingów czy innych skupisk turystów. Szczególnie oblegane są zatoki z drobnych kamieni lub piasku, gdzie ludziom wydaje się łatwiej wejść do wody. To również ulubione miejsca rodzin z dziećmi. Kto jednak zdobędzie się na niewielki wysiłek, w kilka - kilkanaście minut może dojść do bardziej pustych rejonów wybrzeża, gdzie można spokojniej zażywać uroków słońca. Na plaży dobrze jest znaleźć w miarę płaski kawałek terenu; z uwagi na charakter wybrzeża (skały) wcale nie jest to takie oczywiste. Stąd więc w wielu miejscach pomiędzy ostrymi skałami wylano betonowe tarasy. Zupełnie nie zakłóca to krajobrazu, a stanowi najchętniej zajmowane części plaż. Na plażach jest bezpiecznie i bardzo rzadko dochodzi do kradzieży, więc nie ma problemu z pilnowaniem "majątku".

Podwodny świat

Wrażenia z obserwacji świata podwodnego są naprawdę niezwykle, więc maska lub przynajmniej okulary do pływania są jak najbardziej warte polecenia. Najlepsza jest oczywiście maska połączona z rurką do oddychania i (choć niekoniecznie) płetwami. Nie ma się jednak co czarować - w miarę dobra maska to wydatek rzędu 100 zł (w Polsce, w Chorwacji jeszcze drożej), ale warto w nią zainwestować. Maski tanie to raczej zabawki - najczęściej ciekną, są zrobione z okropnej gumy i zamiast sprawiać radość z oglądania dna tylko denerwują (dobra maska powinna być bardzo miękka w miejscu, w którym styka się ze skórą). Podobnie jest z, wydawałoby się, prozaiczną rurką. Rurka z silikonowym ustnikiem kosztuje ok. 50 zł, ale kto raz spróbował, nie chce mieć do czynienia ze śmierdzącą gumą.

Ryc. 3. Średniomiesięczna temperatura wody w Adriatyku (°C)
 Źródło: <http://www.cro.pl/morze.php>

11. Klimat

W Chorwacji panuje klimat umiarkowany. W części kontynentalnej kraju jest podobny do klimatu Polski, temperatura jest przeciętnie wyższa o kilka stopni niż u nas. W rejonie Gorskiego Kotaru panuje klimat górski, charakteryzujący się większymi opadami (w zimie jest bardzo dużo śniegu).

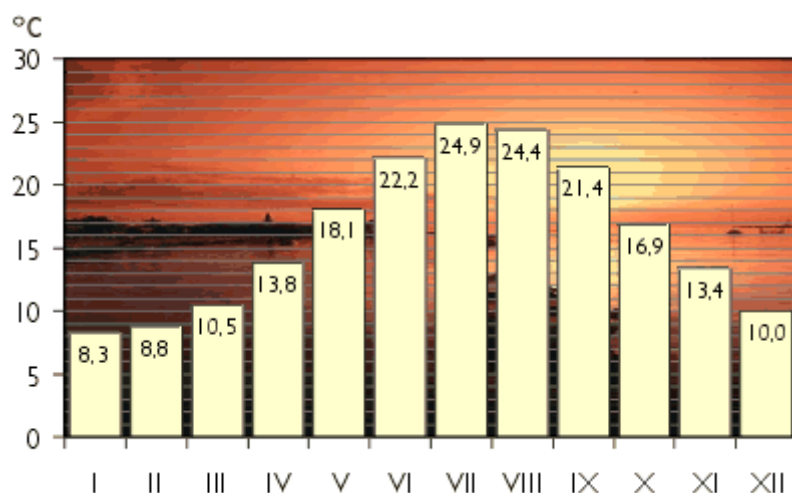
Wybrzeże w sezonie:

Zupełnie inaczej jest na wybrzeżu. Panuje tam klimat śródziemnomorski, a więc ciepły, ale i łagodny. W lecie średnia temperatura maksymalna wynosi ok. 30 stopni, minimalna ok. 20. W zimie temperatura rzadko spada poniżej 0, śniegu właściwie nie ma. Pogoda w lecie potrafi się zmieniać błyskawicznie, opady są zazwyczaj krótkie i obfite. Czasami burza potrafi uderzyć niespodziewanie i dokonać sporych zniszczeń np. powyrwać drzewa, by godzinę później znów zaświeciło słońce. W okresie od

maja do października długotrwałe załamania pogody właściwie się nie zdarzają. Dużą zaletą jest także to, że nie ma bardzo dużej różnicy temperatury między dniem a nocą.

Cechą charakterystyczną chorwackiego wybrzeża jest stosunkowo częste występowanie silnych wiatrów. Wiatr od strony lądu - bora (*bura*) jest wiatrem typu fenowego (jak halny), a więc spływającym z gór suchym i chłodnym jak na wybrzeże śródziemnomorskie (ciepłym jak na góry) powietrzem. Gdy wieje bora, powietrze jest rześkie, niebo czyste, a pogoda bezdeszczowa. Kiedy wieje drugi często spotykany rodzaj wiatru, *yugo* (południowy), powietrze jest bardzo wilgotne i gorące.

Przy omawianiu klimatu rysuje się lekka przewaga (niektórych) wysp - chmury raczej je omijają. Klimat na całym wybrzeżu jest podobny i między południem a północą nie ma bardzo dużej różnicy temperatury czy ilości opadów. Oczywiście - Dalmacja jest bardziej wysunięta na południe, tym samym jest tam nieco cieplej. Upały najbardziej dają się we znaki w czerwcu i lipcu. Klimat śródziemnomorski strasznie rozleniwia - jest ciepło, ale nie za gorąco; tylko siedzieć w cieniu i popijać wino.

Ryc. 4 .Średnie miesięczne temperatury dobowe powietrza w jednej z miejscowości w południowej Dalmacji

Źródło: <http://www.cro.pl/klimat.php>

Jak widać, lato jest na wybrzeżu upalne. Cztery miesiące, w których średnia temperatura dobowa przekracza 20 stopni, stanowi trzon sezonu turystycznego. Natomiast miesiące takie jak maj czy październik dobre są dla osób źle znoszących ciepło, choć i w maju nieraz słońce nieźle przygrzewa. Wiele osób uważa przełom lata i jesieni (wrzesień i początek października) za najpiękniejszy okres na chorwackim wybrzeżu. Słońce nie jest już dokuczliwe, a ciągle jest ciepło, ciepła jest także jeszcze woda w morzu. No i najczęściej pozostaje świadomość, że w Polsce zwykle jest w tym okresie już o wiele gorsza pogoda.

Wybrzeże poza sezonem:

Miesiące zimowe są na chorwackim wybrzeżu mokre i wietrzne. Masa wody w morzu sprawia, że temperatura powietrza praktycznie nigdy nie spada tam poniżej zera

(woda zawsze ma przynajmniej 10 stopni). Te specyficzne warunki panują tylko przy samej linii brzegowej - oddalenie się od morza oznacza praktycznie zawsze wjazd w góry, gdzie opady przybierają postać śniegu oraz panują często mrozy. Różnica temperatury może sięgać na odcinku kilkudziesięciu kilometrów nawet kilkunastu stopni (jeśli przyjechaliście z głębi Chorwacji nad morze i nagle pod swoim samochodem widzicie wielką kałużę wody, nie przejmujcie się - to tylko nagle stopniał cały śnieg nagromadzony w zakamarkach auta).

Nad Adriatykiem nawet w najzimniejsze miesiące temperatura dosyć często przekracza 15 stopni. Średnia dobową temperaturę wynoszącą w styczniu 8,3 stopnia wyraźnie to potwierdza. Niektórzy mieszkańcy wysp śnieg oglądają raz na parę lat i traktują jego opady jak wyjątkowe zdarzenie, które uniemożliwia im praktycznie życie. Adriatyk zimą jest częściej wzburzony, ale i wtedy jest morzem w miarę łagodnym. O turystyce w znaczeniu letniego wypoczynku oczywiście nie ma mowy, ale i tak notuje się pewną ilość turystów przybywających na wybrzeże zimą, głównie z krajów ościennych i w pogodne weekendy.

12. Język

Chorwacki należy do grupy języków słowiańskich i po pewnym obyciu staje się bardzo łatwy do zrozumienia. Czyta się mniej więcej tak, jak się pisze (obowiązuje alfabet łaciński), polskie dwuznaki (rz, cz itp.) zostały zastąpione pojedynczymi znakami, (np. ž, č). Istnieje grupa słów bez samogłosek, np. Krk (nazwa wyspy), Trst (Triest), vrh (wierch), trg (plac) - na których jednak nie ma co łamać sobie języka, a należy czytać je po prostu jako *kyrk*, *tyrst*, *wyrh*, *tyrg*. Wiele słów jest podobnych lub przypomina słowa u nas już nie używane. Są jednak i "pułapki", z których kilka przytoczonych jest poniżej - trzeba uważać, gdyż nieraz identycznie brzmiące słowo może znaczyć coś zupełnie odmiennego. Przykładowo, lepiej miesiące podawać liczbą jako np. ósmy lub używać nazw wywodzących się z łaciny, gdyż w przeciwnym razie może dojść do fatalnych pomyłek.

Najpopularniejszym językiem zagranicznym jest w Chorwacji niemiecki, głównie ze względu na gospodarcze powiązanie z tym krajem oraz ilość Niemców odwiedzających Chorwację. Wielu Chorwatów (zwłaszcza młodszych) mówi także po angielsku. Na Istrii wiele osób posługuje się na co dzień językiem włoskim.

Generalnie, poziom opanowania języków obcych jest nieporównywalnie większy niż w Polsce, rzadko można natknąć się na osobę, która nie rozumie kompletnie nic w którymś z języków zachodnich. Należy jednak unikać skomplikowanych zwrotów, zwłaszcza w języku angielskim, których opanowanie jest często powodem dumy Polaków. Nikt nie zwraca uwagi na poprawność gramatyczną, chodzi o porozumienie się możliwie najłatwiejszą drogą. Wielu Chorwatów nauczyło się języków z przymusu i często poziom zaawansowania gramatycznego jest niski, choć zasób słów pozwala im na swobodne porozumiewanie się z obcokrajowcami. Najpierw jednak warto spróbować dogadać się po polsku, ewentualnie próbować używać jakiś słów rosyjskich, które, choć Chorwaci nie mieli obowiązku nauki rosyjskiego, mogą być podobne do słów chorwackich.

13. Waluta

Jednostką monetarną w Chorwacji jest kuna (Kn, HRK), podzielona na 100 lip. Orientacyjny kurs: 1 zł = 2 kn; 1 euro = 7,40 kn. Silne powiązania ekonomiczne z Niemcami oraz duża ilość turystów z tego kraju powodowały, że marka była praktycznie drugą walutą już na długo przed czasem powstania niepodległej Chorwacji. Wszelkie rozliczenia o większej wartości załatwiano właśnie twardej walucie, wystrzegając się niestabilnego pieniądza lokalnego. Choć problem inflacji zażegnano już bardzo dawno, obecnie euro pełni rolę takiej właśnie waluty rozliczeniowej. Ceny apartamentów czy hoteli podawane są przede wszystkim w walucie europejskiej. Jest to swoją drogą wielkie ułatwienie dla turystów, poza nielicznymi wyjątkami (np. niektórymi sklepami) euro można zapłacić wszędzie i za wszystko. Generalnie obowiązuje niepisana zasada, iż kun używa się do codziennych wydatków, natomiast grubsze płatności rozlicza się w euro, choć oczywiście każdy przyjmie i zapłatę w walucie chorwackiej.

Z wymianą pieniędzy nie ma właściwie żadnych problemów, kantory (*mjenjaonica*) i banki znajdują się na przejściach granicznych i w każdej większej (lub turystycznej) miejscowości. Mogą natomiast wystąpić kłopoty z powtórną zamianą kun na przykład na euro - możliwe jest to właściwie tylko w banku, za okazaniem dowodu wcześniejszego zakupu kun, a i to często nie bez problemów. Aktualny kurs kuny w stosunku do innych walut możesz sprawdzić korzystając z kalkulatora walutowego.

Za to nie ma już problemu znanego choćby z dawnej Jugosławii czy początków suwerennej Chorwacji - wysokiej inflacji. Kiedyś zmuszało to do wymieniania po maksymalnie 50 - 100 marek, gdyż wartość lokalnej waluty (wtedy jeszcze dinara) spadała z dnia na dzień. Od dobrych paru lat rozwiązanie to jest zupełnie niepotrzebne - inflacja od momentu wprowadzenia do obiegu kuny jest znikoma, a jej kurs waha się w bardzo ograniczonym przedziale (inna sprawą jest przyczyna takiego stanu, niekoniecznie będąca wynikiem działania mechanizmów rynkowych).

II. ANALIZA RYNKU TURYSTYCZNEGO

1. Rynek turystyczny Chorwacji na tle Europy

1.1. Przyjazdy turystów zagranicznych do krajów europejskich

Kraj/region	Przyjazdy (w tys.)			Zmiany (%)			Oszacowania zmian* (%)	
	źródła danych	2006	2007	05/04	06/05	07/06	źródła danych	08/07
Finlandia	TF	3375	3519	10,6	7,5	4,3	TCE	9,8
Irlandia	TF	8001	b.d.	5,5	9,1	b.d.	TF	0,8
Norwegia	TF	3945	b.d.	5,4	3,2	b.d.	THS	-1,3
Wielka Brytania	TF	30654	30677	9,2	9,3	0,1	VF	0,1
Austria	TCE	20269	20766	3,0	1,6	2,5	TCE	8,1
Francja	TF	78900	81900	1,0	3,9	3,8	THS	-1,2
Niemcy	TCE	23498	2442	6,0	10,1	3,9	TCE	5,1
Szwajcaria	THS	7863	8448	b.d.	8,8	7,4	THS	6,8
Bułgaria	TF	5158	5151	4,5	6,6	-0,1	TF	15,5
Czechy	TCE	6435	668	4,5	1,6	3,8	TCE	8,5
Węgry	TF	926	8638	-18,3	-7,2	-6,7	TF	4,6
Polska	TF	1567	14975	6,4	3,1	-4,4	VF	-9,7
Rosja	TF	20199	b.d.	0,2	1,3	b.d.	VF	1,7
Słowacja	TCE	1612	1685	8,1	6,4	4,5	TCE	12,5
Ukraina	TF	18936	23122	12,8	7,4	22,1	TF	b.d.
Chorwacja	TCE	8659	9307	7,0	2,3	7,5	TCE	-2,8
Cypr	TF	2401	2416	5,2	-2,8	0,6	TF	0,6
Grecja	TF	16039	b.d.	10,9	8,6	b.d.	TCE	3,4
Włochy	TF	41058	43654	-1,5	12,4	6,3	TF	-2,2
Malta	TF	1124	1244	1,3	-4,0	10,6	TF	16,5
Czarnogóra	TCE	378	984	44,6	38,9	160,5	TCE(3)	20,8
Portugalia	TF	11282	12321	-0,3	6,3	9,2	TCE	11,4
Hiszpania	TF	5819	59193	6,6	4,1	1,7	TF	3,5
Turcja	TF	18916	22248	20,5	-6,7	17,6	TF	14,8

Tab.3. Przyjazdy turystów zagranicznych do krajów Europejskich

Źródło: Światowa Organizacja Turystyki (UNWTO): UNWTO World Tourism Barometer Vol 6, No. 2, June 2008

** od 2007 przyjazdy do Serbii z Czarnogóry kwalifikowane są jako zagraniczne.

W cytowanym źródle znajdują się istotne informacje o rodzaju informacji statystycznej gromadzonych przez poszczególne kraje.

Legenda:

- TF - międzynarodowe przyjazdy turystów na granicach (wyłączając odwiedzających jednodniowych);

- VF - międzynarodowe przyjazdy na granicach (**włączając** odwiedzających jednodniowych);
- TCE - turyści zagraniczni korzystający z obiektów noclegowych zakwaterowania zbiorowego;
- THS - turyści zagraniczni korzystający z hoteli i obiektów typu hotelowego; THS(1) - w tym apartamenty, mieszkania wakacyjne;
- NHS - liczba noclegów w hotelach i obiektach typu hotelowego; NHS(1) - w tym apartamenty, mieszkania wakacyjne; NHS(2) - tylko hotele;
- NCE - liczba noclegów w obiektach noclegowych zakwaterowania zbiorowego. NCE(3) - hotele, ośrodki wypoczynkowe i schroniska młodzieżowe.

Niejednolity charakter źródeł powoduje ograniczoną porównywalność ogłaszanych przez UNWTO danych o liczbie przyjazdów. Zbliżone liczby przyjazdów niekoniecznie mówią w istocie o tym samym.

1.2. Wpływy z turystyki międzynarodowej w Europie (w mln USD)

	Wpływy			Zmiany				
	W 2000	W 2006	W 2007	waluta	05/04 (%)	06/05 (%)	07/06 (%)	08/07* (%)
Irlandia	2 633	5 346	6 066		9,2	10,2	3,9	1,8
Norwegia	2 163	376	4 377		6,5	7,1	6,4	7,2
Szwecja	4 064	9 081	12 002		21,5	21,1	21,1	5,3
Wielka Brytania	21 857	33 695	37 617		9,5	8,5	2,7	-1,5
Francja	30 757	46 345	54 228		-2,8	4,3	7,2	-0,6
Niemcy	18 693	32 801	36 029		5,4	11,4	0,6	1,8
Szwajcaria	6 645	10 635	11 818		5,1	6,3	6,4	7,2
Bułgaria	1 076	2 588	313		9,3	5,5	10,8	14,8
Czechy	2 972	552	6 618		3,7	11,7	7,7	9,3
Kazachstan	356	838	1 013	\$	-2,4	19,6	20,9	4,8
Litwa	391	1 038	1 153		18,4	11,8	1,8	12,4
Polska**	5 677	7 239	10 627		-4,9	10,7	30,9	-6,3
Ukraina	394	3 485	4 597	\$	22,1	11,5	31,9	46,5
Chorwacja	2 782	7 902	9 254	€	9,0	4,9	7,3	17,3
Cypr	1 941	24	2 685		2,5	1,8	3,8	5,2
Grecja	9 219	14 259	15 513		6,7	2,9	-0,3	2,8
Włochy	27 493	3 813	42 651		-0,7	6,7	2,5	3,2

Słowenia	965	1 789	2 219		5,2	3,3	13,6	-1,8
Hiszpania	29 967	51 122	57 795		6,0	5,6	3,6	5,0
Turcja	7 636	16 853	18 487	\$	14,2	-7,2	9,7	21,9

Tab.4. Wpływy z turystyki międzynarodowej w Europie

źródło: Światowa Organizacja Turystyki (UNWTO):

UNWTO World Tourism Barometer Vol 6, No. 2, June 2008

Zmiany są liczone według walut lokalnych, chyba że zaznaczono inaczej.

* Oszacowanie zmian w 2008 roku na podstawie danych z czterech miesięcy.

**) dane UNWTO dla Polski, aczkolwiek oparte na badaniach Instytutu Turystyki, różnią się nieco od

→ publikowanych przez Instytut, które są obliczane według bieżących kursów walut.

Wpływy z turystyki wzrosły do 856 mld USD (625 mld euro) W Europie wielkość wpływów wyniosła 433,4 mld USD. Spośród krajów europejskich ponad dwudziestoprocentowy przyrost wpływów zanotowały: Czarnogóra, Azerbejdżan, Mołdowa, Serbia, Ukraina, Macedonia, Polska, Islandia, Łotwa, Rosja, Albania, Gruzja, Szwecja i Kazachstan.

1.3. Liczba hoteli i obiektów typu hotelowego

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Bułgaria	648	679	755	849	1016	1230	1348	1526
Niemcy	38551	38529	38129	37547	36839	36575	36201	35941
Grecja	8342	8342	8329	8689	8899	9036	9111	9207
Hiszpania	16287	16369	16732	17102	17402	17607	18304	17827
Francja	19379	18773	18768	18617	18598	18689	18361	18135
Włochy	33361	33421	33411	33480	33518	33527	33768	34037(p)
Cypr	583	801	813	829	803	785	753	735
Austria	15517	15293	14914	14708	14435	14267	14051	14204
Polska	1449	1391	1478	1547	2139	2200	2301	2443
Portugalia	1786	1781	1898	1934	1954	2012	2028	.
Rumunia	2533	2681	2765	2989	3301	3608	4125	4163
Słowenia	448	381	393	381	350	344	358	396
WielkaBrytania	47410	44744	44657	44126	44625	32926	39107	40130(p)
Chorwacja	733	694	788	832	940	1015	762	800
Szwajcaria	5754	5701	5643	.	.	5836	5693	5635

Tab.5. Liczba hoteli i obiektów typu hotelowego w Europie

źródło: Eurostat
 . - brak danych
 p - dane prowizoryczne

1. 4.Liczba zatrudnionych w sektorze turystycznym w Europie w 2007 roku

(w tys.)

	Cała gospodarka	w tym sektor "Hotele i restauracje"	w tym: sektor "Zakwaterowanie turystyczne"
EU-27*	218 553	9 178	2309
Austria	4 028	259	94
Belgia	4 380	151	.
Bułgaria	3 253	163	38
Chorwacja	1 614	95	.
Francja	25 642	875	256
Grecja	4 510	312	78
Hiszpania	20 356	1 451	337
Łotwa	1 118	31	.
Malta	156	13	8
Niemcy	38 210	1 433	375
Norwegia	2 434	67	23
Polska	15 241	291	90
Portugalia	5 170	289	59
Szwajcaria	4 122	154	.
Szwecja	4 541	143	37
Turcja	21 207	990	.
Włochy	23 222	1 154	238

Tab.6. Liczba zatrudnionych w Europie

źródło: Eurostat, EU Labour Force Survey. *Statistics in Focus 90/2008. Industry, trade and services.*

*) po doszacowaniu brakujących

. - brak danych

Zatrudnieni w sektorze turystycznej bazy noclegowej stanowią ponad 25% zatrudnienia w sektorze „hotele, restauracje i catering” i ponad 1% całego rynku pracy w UE.

Pracujący w sektorze turystycznej bazy noclegowej charakteryzują się stosunkowo wysokim udziałem kobiet (60%) i pracowników o niskim wykształceniu (36%).

Przemysł turystyczny podlega mocnym wahaniom sezonowym, w sezonie letnim zatrudnienie wzrasta o ok. 10%.

Regiony o dużej liczbie turystów z reguły mają stopę bezrobocia niższą niż średnia krajowa.

2. Liczba przyjazdów i wielkość przychodów z turystyki

2.1. Liczba turystów z krajów europejskich

PAŃSTWO	PRZYJAZDY			INDEKS 06/07
	2005	2006	2007	
Niemcy	1 572	1 544	1 544	100
Słowenia	878	913	1 015	111
Włochy	1 252	1 235	1 249	101
Czechy	615	593	669	112
Austria	742	790	839	106
Holandia	243	241	264	109
Węgry	453	402	381	94
Polska	241	275	322	117
Słowacja	184	217	280	128
Francja	591	505	473	93
Pozostałe	1 690	1 938	2 255	116
RAZEM	8 466	8 658	9 306	107

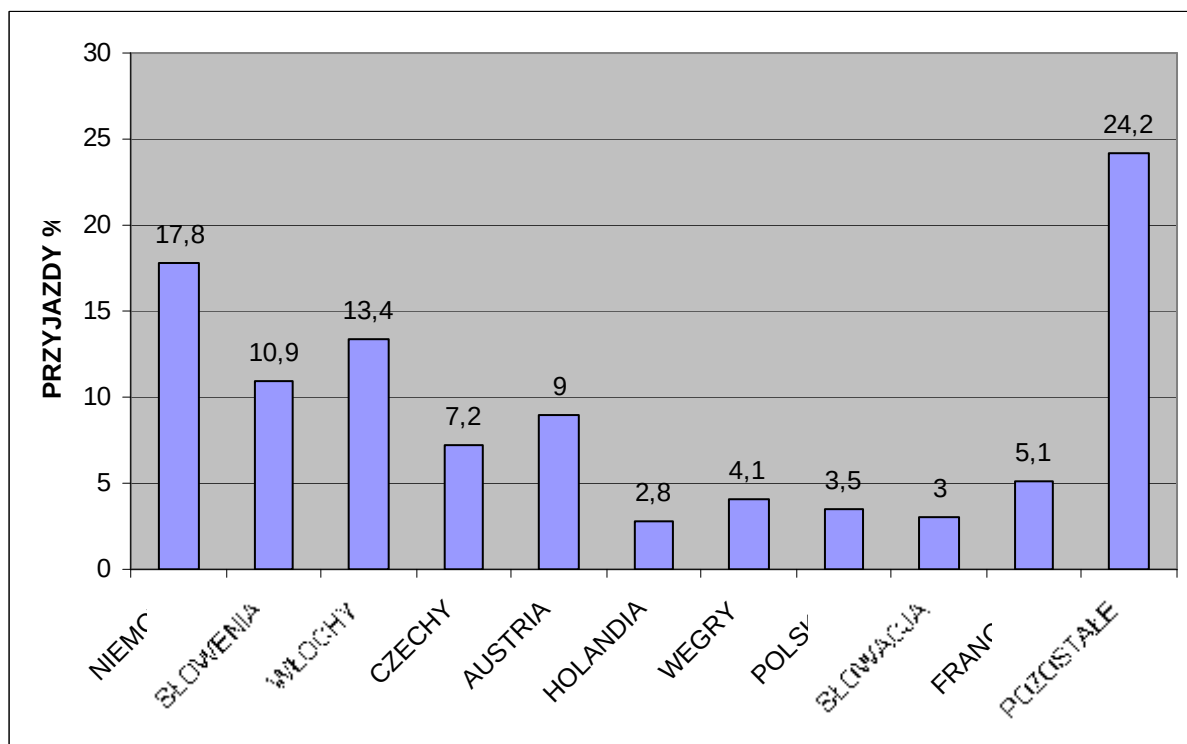
Tab.7. Liczba turystów (tys.) z krajów europejskich, w latach 2005-2007 i ich przyrost

Źródło: Central Bureau of Statistics

W 2007 roku przyjechało do Chorwacji ponad 9 300 tys turystów. Najwięcej wśród nich było Niemców (co jest regułą w większości państw turystycznych), ale ich liczba jest na stałym poziomie. Drugim krajem pod względem przyjazdów są Włochy z prawie 1 250 tys osób. Polaków przyjechało 322 tys. I ciągle wzrasta z roku na rok o około 15 %.

2.2. Udział procentowy przyjazdów z państw europejskich

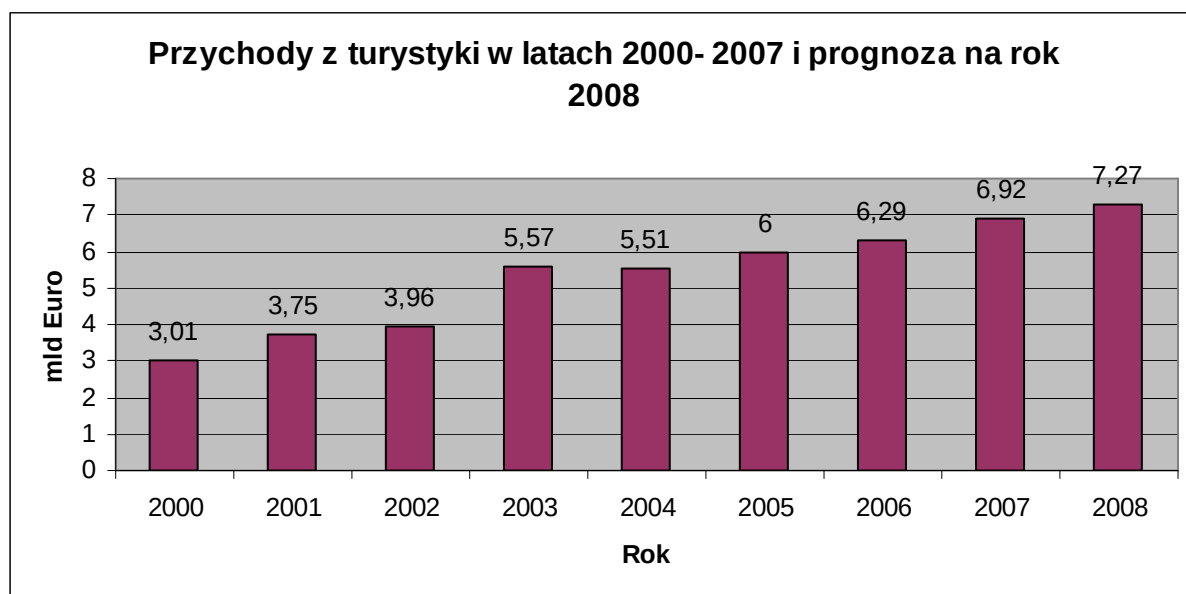

Ryc.5. Udział procentowy przyjazdów turystów z państw europejskich w roku 2007.

Źródło: www.mint.hr

Największy udział w liczbie przyjazdów mają Niemcy z 17, 8 % i Włosi z 13,4 %. Na dalszych pozycjach plasują się Słowenia, Austria, Czechy, Francja i Polska z 3,5 %.

2.3. Przychody z turystyki

Ryc.6. Przychody z turystyki

Źródło: http://www.dzs.hr/Eng/Publication/stat_info.htm

Średni wzrost turystyki w latach 2000- 2007 wyniósł około 10 %. W dalszym ciągu spodziewany jest wzrost ale już na mniejszą skalę. Według prognoz wyniesie już tylko 5 %.

2.4. Liczba przyjazdów i noclegów turystów krajowych i zagranicznych

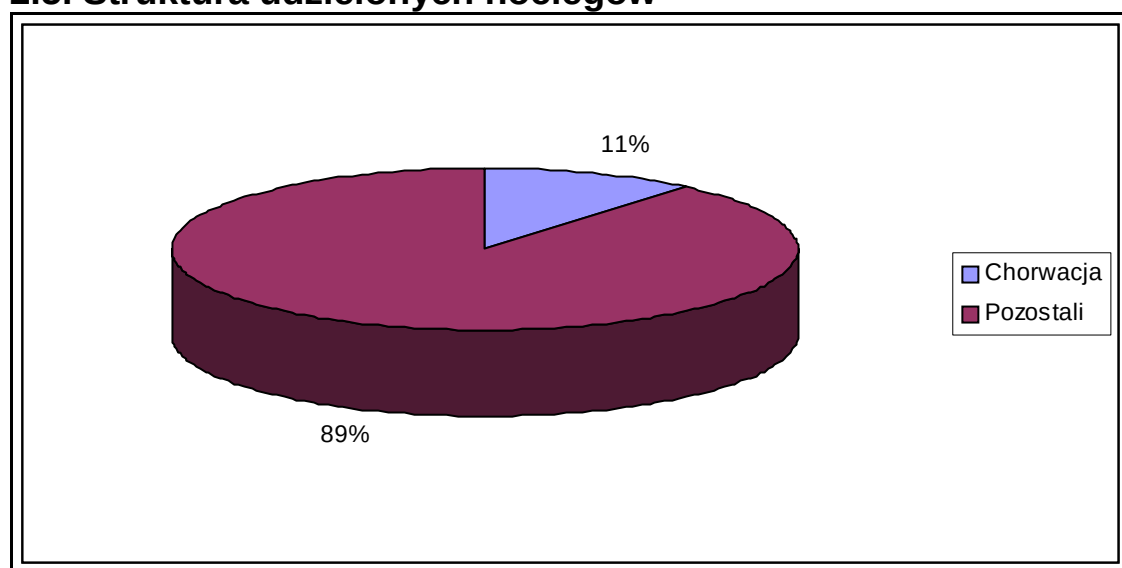
Turyści	2006.	2007.	07/06	2008.	08/07
Krajowi	1.726.045	1.864.469	108,02	1.920.403	103
Zagraniczni	8.658.876	9.303.204	107,44	9.582.300	103
Razem	10.384.921	11.167.673	107,54	11.502.703	103
Noclegi	2006.	2007.	07/06	2008.	08/07
Krajowi	5.985.002	6.424.969	107,35	6.553.468	102
Zagraniczni	47.021.944	49.601.871	105,49	50.593.908	102
Razem	53.006.946	56.026.840	105,70	57.147.376	102

Tab.8. Przyjazdy i noclegi turystów krajowych i zagranicznych w Chorwacji w latach 2006-2007 i prognoza na rok 2008

Źródło: http://www.dzs.hr/Eng/Publication/stat_info.htm

W większości turystami odwiedzającymi Chorwację są obcokrajowcy w liczbie prawie 6- krotnie większej od turystów krajowych. Wzrost przyjazdów zarówno wśród turystów krajowych i zagranicznych w latach 2006-2007 wyniósł ponad 7 % a prognozy na rok 2008 wskazują na 3 procentowy wzrost.

2.5. Struktura udzielonych noclegów

Ryc.7. Udział procentowy turystów krajowych i zagranicznych w udzielonych noclegach

Źródło: Central Bureau of Statistic

2.6.Liczba przyjazdów turystów krajowych i zagranicznych, zorganizowanych i indywidualnych .

	INDYWIDUALNI		ZORGANIZOWANI		RAZEM	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007

KRAJOWI	1 174	1 284	552	572	1 726	1 856
ZAGRANICZNI	5 515	6 043	3 144	3 263	8 659	9 306
RAZEM	6 689	7 327	3 696	3 835	10 385	11 162

Tab.9. Przyjazdy turystów. Podział na krajowych, zagranicznych i zorganizowanych, indywidualnych (tys.).

Źródło: http://www.dzs.hr/Eng/Publication/stat_info.htm

Największą ilość stanowią turyści indywidualni zagraniczni. Turystów krajowych i zorganizowanych jest znacznie mniej. Znaczna większość organizuje swoje wyjazdy na własną rękę.

2.7. Przyjazdy turystów indywidualnych i zorganizowanych w poszczególnych miesiącach roku i ich udział procentowy.

	Przyjazdy			Udział procentowy	
Miesiące	Razem	Zorganizowani	Indywidualni	Zorganizowani	Indywidualni
Styczeń	121 584	27 597	93 987	22,7	77,3
Luty	140 695	41 906	98 789	29,8	70,2
Marzec	227 263	91 022	136 241	40,1	59,9
Kwiecień	601 479	278 056	323 433	46,2	53,8
Maj	892 318	425 146	467 172	47,6	52,4
Czerwiec	1 559 094	638 060	921 034	40,9	59,1
Lipiec	2 646 089	708 105	1 937 984	26,8	73,2
Sierpień	2 819 236	707 889	2 111 347	25,1	74,9
Wrzesień	1 283 036	553 777	730 159	43,1	56,9
Październik	490 881	239 188	251 693	48,7	51,3
Listopad	207 975	68 957	139 018	33,2	66,8
Grudzień	171 846	55 493	116 353	32,3	67,7

Tab.10. Przyjazdy turystów indywidualnych i zorganizowanych w poszczególnych miesiącach roku (w tys.) i ich udział procentowy.

Źródło: www.mint.hr

Największa liczba turystów odwiedza Chorwację w okresie letnim, od czerwca do września i stanowią prawie 70 % liczby przyjazdów z całego roku. Jest to oczywiście związane z okresem wakacji, najkorzystniejszych warunków wypoczynkowych. Wypoczynek w Chorwacji cechuje znaczna sezonowość.

3. Baza noclegowa Chorwacji

3.1. Liczba miejsc noclegowych w poszczególnych kategoriach hoteli

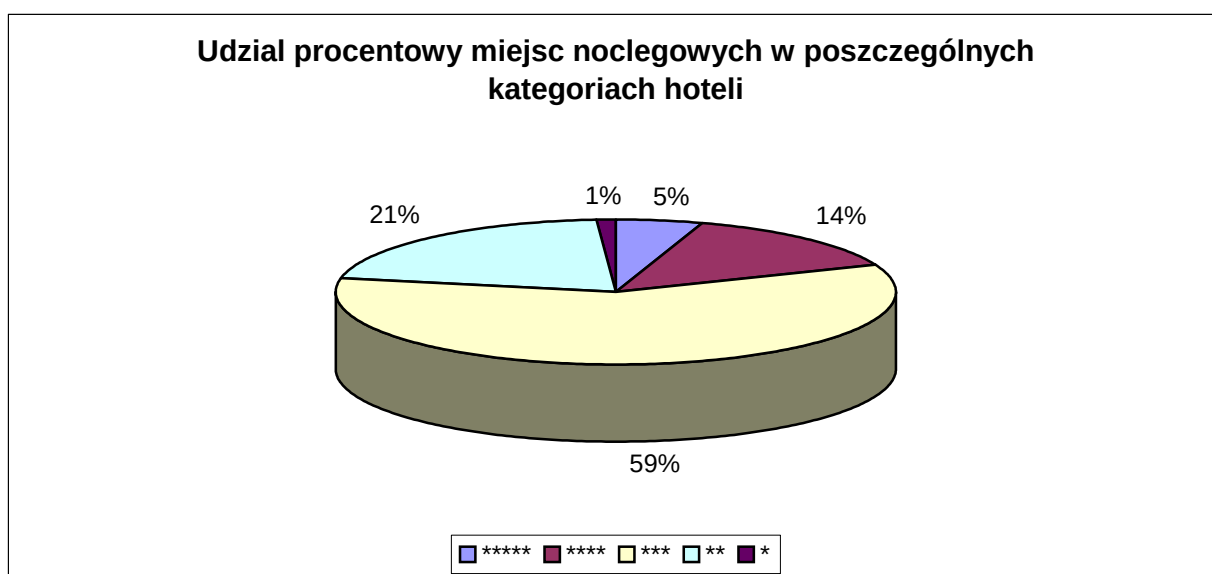
	2006	2007	2006 w %	2007 w %	INDEX 07/06
RAZEM	111 740	114 032	100	100	102, 1
*****	5 096	5 568	5	5	109, 3
****	15 563	19 902	14	17	127, 9
***	66 678	65 640	60	58	98, 4
**	23 158	22 458	21	20	97, 0
*	1 245	464	1	0	37, 3

Tab.11. Liczba miejsc noclegowych w poszczególnych kategoriach hoteli w latach 2006-2007 , ich udział procentowy w stosunku do sumy miejsc i przyrost ich liczby

Źródło: http://www.dzs.hr/Eng/Publication/stat_info.htm

Chorwacka baza hotelowa ciągle jest w fazie rozwoju. Posiadała w roku 2007 ponad 114 tys. miejsc noclegowych w bazie hotelowej. Najwięcej miejsc znajdziemy w hotelach 3* , stanowią 60 % istniejących hoteli. Dosyć niewielką ilość natomiast luksusowych hoteli 5* , których w 2007 roku było tylko 5 %.

Ryc.8. Udział procentowy miejsc w poszczególnych kategoriach hoteli

Źródło: http://www.dzs.hr/Eng/Publication/stat_info.htm

3.2. Liczba udzielonych noclegów wśród turystów indywidualnych i zorganizowanych

	INDYWIDUALNI		ZORGANIZOWANI		RAZEM	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
KRAJOWI	3 957	4 423	2 028	2 008	5 985	6 431
ZAGRANICZNI	28 490	30 663	18 532	18 911	47 022	49 574
RAZEM	32 447	35 086	20 560	20 919	53 007	56 005

Tab.12. Liczba udzielonych noclegów (tys.) w latach 2006-2007. Podział na turystów indywidualnych i zorganizowanych.

Chorwacja w roku 2007 udzieliła ponad 56 mln noclegów. Jest to o 3 mln więcej niż rok wcześniej. Przeważają turyści indywidualni- zagraniczni.

3.3. Średnia liczba noclegów wśród turystów krajowych i zagranicznych.

	2006	2007
KRAJOWI	3,5	3,5
ZAGRANICZNI	5,4	5,5
RAZEM	5,1	5,0

Tab.13. Średnia liczba noclegów w latach 2006- 2007 wśród turystów krajowych i zagranicznych.

Źródło: www.mint.hr

Większa liczba noclegów wynosi 5,1. Większą liczbę spędzonego czasu w Chorwacji stanowią turyści zagraniczni. Można z tym powiązać wyjazdy na dłuższe turnusy wypoczynkowe co znacznie podnosi średnią długość pobytu.

3.4. Średnia liczba noclegów w poszczególnych miesiącach

	2006	2007
STYCZEŃ	2,64	2,58

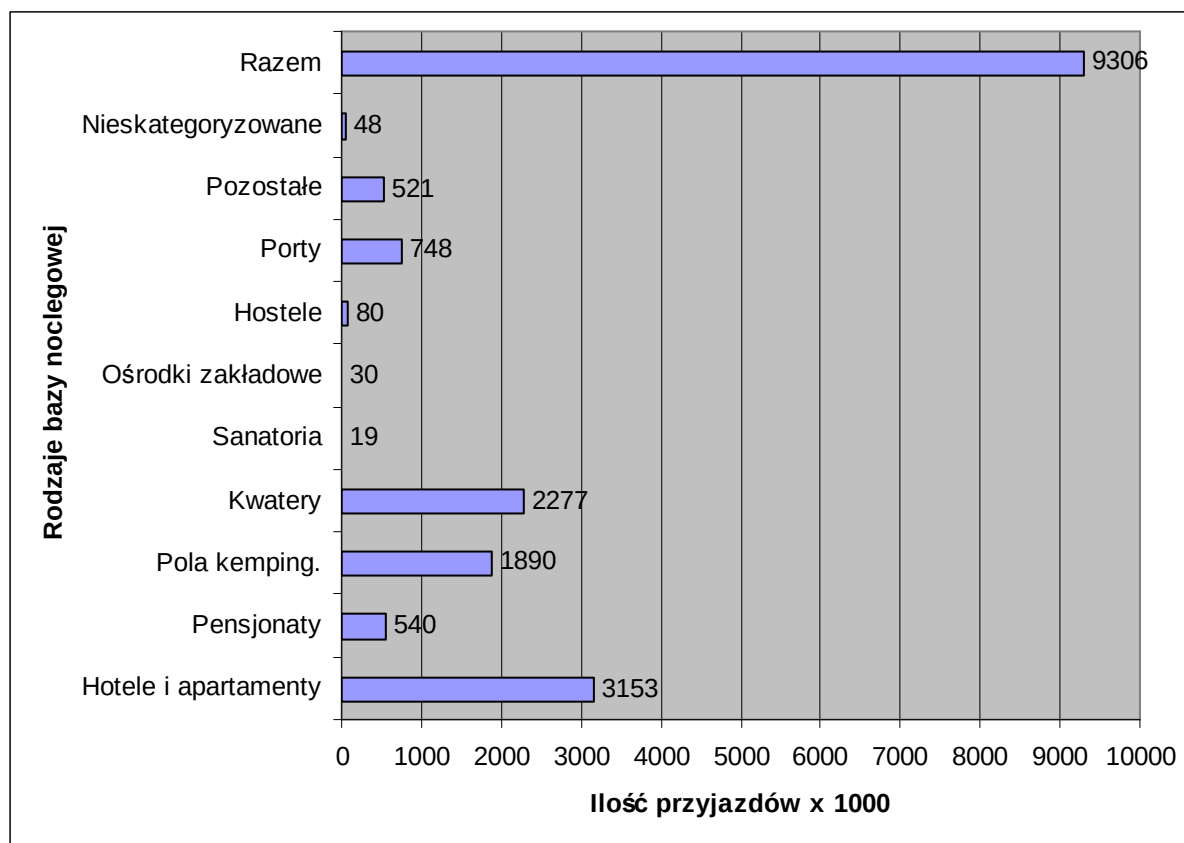
LUTY	2,54	2,40
MARZEC	2,56	2,37
KWIECIEŃ	2,92	2,80
MAJ	3,45	3,41
CZERWIEC	4,90	4,80
LIPIEC	6,05	6,24
SIERPIEŃ	6,50	6,35
WRZESIEŃ	4,84	4,79
PAŹDZIERNIK	3,17	3,01
LISTOPAD	2,39	2,44
GRUDZIEŃ	2,18	2,26

Tab14.. Średnia liczba noclegów w poszczególnych miesiącach w latach 2006-2007

Źródło: www.mint.hr

Najdłuższy czas pobytu możemy zaobserwować w miesiącach letnich co związane jest z okresem wakacyjno- urlopowym. Tu również duże znaczenie ma sezonowość.

3.5. Liczba przyjazdów według bazy noclegowej w 2007 roku (w tys.)

Ryc.9. Liczba przyjazdów według bazy noclegowej w 2007 roku (w tys.)

Źródło: www.mint.hr

Największą liczbę gości przyjmują hotele i apartamentowce. Ich udział w liczbie udzielonych noclegów stanowi ponad 30 %. Duże znaczenie mają kwatery prywatne i pola kempingowe. Na dalszych miejscach znajdują się pensjonaty i porty.

4. Miejsca docelowe ruchu turystycznego w Chorwacji

4.1. Liczba turystów na podstawie miejsc docelowych podróży turystycznych i udział procentowy względem całości przyjazdów.

	ILOŚĆ TURYSTÓW		STRUKTURA %	
WYBRZEŻE	48 766	49 970	94,9	94,3
UZDROWISKA	352	400	0,7	0,8
GÓRY	423	452	0,8	0,9
POZOSTAŁE	298	329	0,6	0,6
ZAGRZEB	871	949	1,7	1,8
POZA TURYST.	701	907	1,4	1,7
RAZEM	51 421	53 007	100	100

Tab.15 . Liczba turystów (tys.) na podstawie miejsc docelowych podróży turystycznych w latach 2006-2007 i udział procentowy tych miejsc względem całości przyjazdów.

Źródło: www.mint.hr

Największe skupisko turystów spotkać możemy oczywiście na wybrzeżu, które jest głównym celem wypoczynku i stanowi miażdżącą przewagę nad innymi regionami Chorwacji, bo aż prawie 95%. Największą atrakcją, przyciągającą turystów są wybrzeża, plaże i atrakcje wodne.

4.2. Średnia długość pobytu w miejscach docelowych turystów krajowych i zagranicznych.

	RAZEM		ZAGRANICZNI		KRAJOWI	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
WYBRZEŻA	5,5	5,2	5,8	5,7	4,0	4,0
UZDROWISKA	3,2	3,3	3,2	2,9	3,7	3,7
GÓRY	1,5	1,6	1,5	1,5	2,2	2,2
POZOSTAŁE	1,9	2,0	2,0	2,0	2,2	2,1
ZAGRZEB	1,6	1,5	1,8	1,8	1,6	1,6
POZA TURYST.	2,0	2,3	2,9	3,0	2,3	2,4
RAZEM	5,0	4,7	5,4	5,3	3,5	3,5

Tab. 16. Średnia długość pobytu w miejscach docelowych w latach 2006-2007 dla turystów krajowych i zagranicznych.

Źródło: www.mint.hr

Długość pobytu jest najdłuższa w miejscach największej liczby przyjezdnych czyli nad morzem. Przewyższa średnią pobytu i stanowi około 5,5 dnia. Średnia długość pobytu jest większa u turystów zagranicznych. U krajowych wynosi średnio 3,5 dnia.

4.3. Najczęściej odwiedzane miejsca i atrakcje turystyczne w Chorwacji

MIEJSCA	2006	2007
MUZEJA I GALERIE	2 047 934	2 260 169
MIEJSCA PIELGRZYMEK	766 700	801 825
ZAMKI	81 722	109 583
PARKI NARODOWE	337 882	325 761
MIEJSCA PAMIECI	3 242	3 345
WYDARZENIA SPORTOWE	103 949	108 846
INNE IMPREZY	123 941	600 568
STARE MIASTA	789 989	835 186
AKWARIA, OCEANARIA	95 425	105 329
KASYNA	387 567	499 678
FESTIWALE	238 845	202 897
ODKRYCIA ARCHEOL.	25 967	61 747
MONASTYRY	140 289	5 017
OGRODY ZOOLOGICZNE	411 437	462 529
PAMIATKI NARODOWE	482 345	568 987
DOMY ZNANYCH OSÓB	43 900	54 587
JASKINIE	79 660	BRAK DANYCH
INNE	2 234 899	2 678 893
RAZEM	9 435 856	10 066 778

Tab.17. Liczba wejść do poszczególnych atrakcji turystycznych w latach 2006-2007

Źródło: www.mint.hr

Największym powodzeniem cieszyły się muzea i galerie z liczbą wstępów ponad 2 mln. Dostyc duże zainteresowanie wzbudzają miejsca kultu religijnego gdzie odbywają się pielgrzymki. Porównywalne są również zabudowy starych miast. Zainteresowanie atrakcjami turystycznymi wzrosło o ponad 600tys. Z roku 2006 na 2007.

4.4. Chorwackie parki narodowe

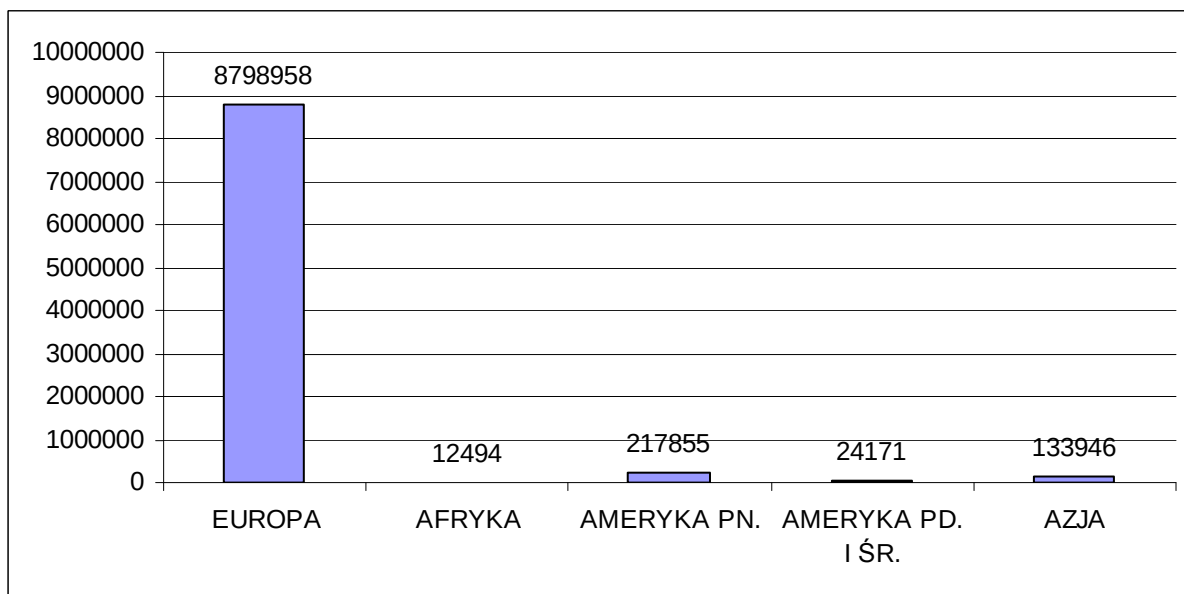
	RAZEM	KRAJOWI	ZAGRANICZNI
RAZEM	2 136 096	372 358	1 796 738
BRIJUNI	178 073	69 336	108 737
KORNATI	94 605	34 847	59 758
KRKA	700 823	125 639	575 184
MLJET	87 816	13 608	74 208
PAKLENICA	110 338	15 550	94 788
PLITWICKIE JEZ.	927 661	86 795	840 866
RISNJAK	24 831	19 797	5 034
NORTHERN VEL.	11 949	6 786	5 163

Tab. 18. Liczba wejść do parków narodowych w 2007 roku. Podział na turystów krajowych i zagranicznych.

Źródło: www.mint.hr

Liczba wejść do parków narodowych wyniosła w 2007 roku ponad 2 100 tys. Średnio co 4-5 osoba podróżująca po Chorwacji odwiedziła park narodowy. Największym powodzeniem cieszył się Park Narodowy Plitwickie Jeziora. Nadrugim miejscu znajduje się Krka.

5. Liczba przyjazdów turystów z całego świata.

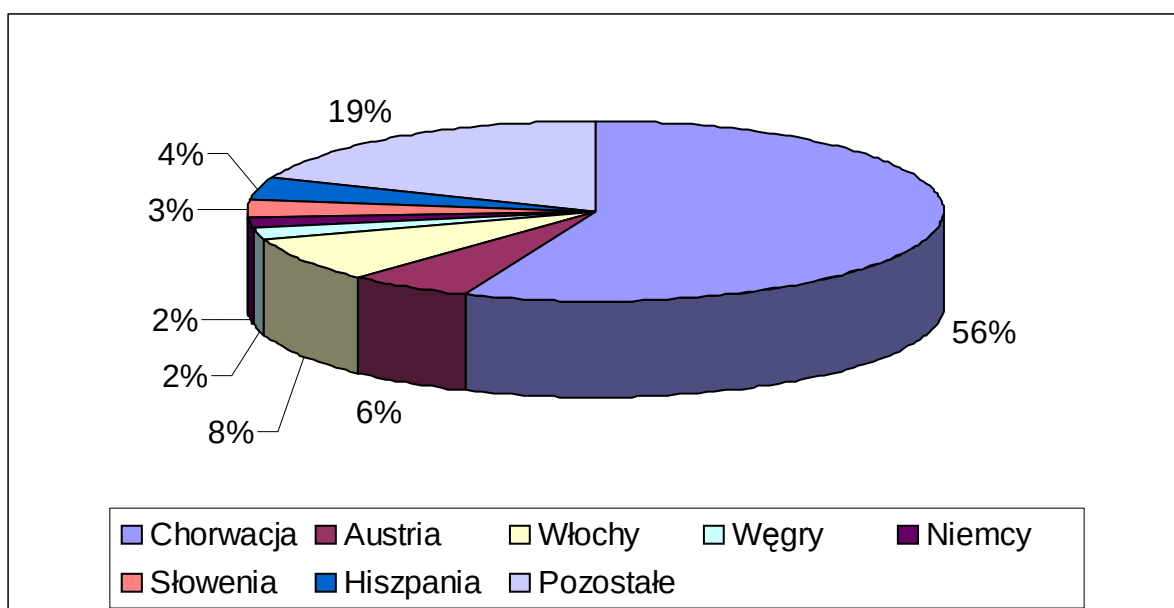
Ryc.10. Liczba turystów odwiedzających Chorwację w roku 2007 w podziale na kontynenty.

Źródło: www.mint.hr

Europejczycy stanowią około 95% ogólnej liczby turystów odwiedzających Chorwację. Spowodowane jest to m. in. Odległością od pozostałych kontynentów i dużą różnorodnością atrakcyjnych turystycznie terenów w całej Europie.

6. Wyjazdy turystyczne Chorwatów

6.1. Miejsca wyjazdów turystycznych Chorwatów

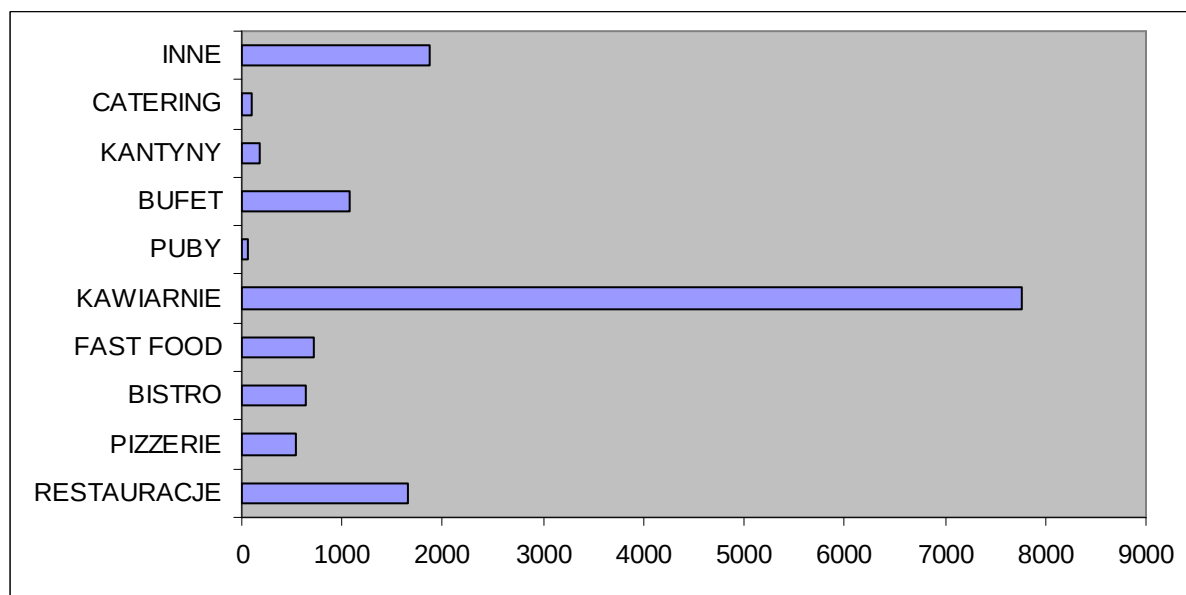

Ryc.11. Miejsca wyjazdów turystycznych Chorwatów w roku 2007

Źródło: www.mint.hr

Chorwaci w większości doceniają walory swojego kraju i spędzają czas urlopów, konferencji i wyjazdów turystycznych w swojej ojczyźnie. Dostyć często wyjeżdżają do swoich sąsiadów- Włoszech, gdzie udział stanowi 8%.Co dwudziesty Chorwat udający się na imprezę turystyczną wybiera Austrię.

7. Usługi gastronomiczne

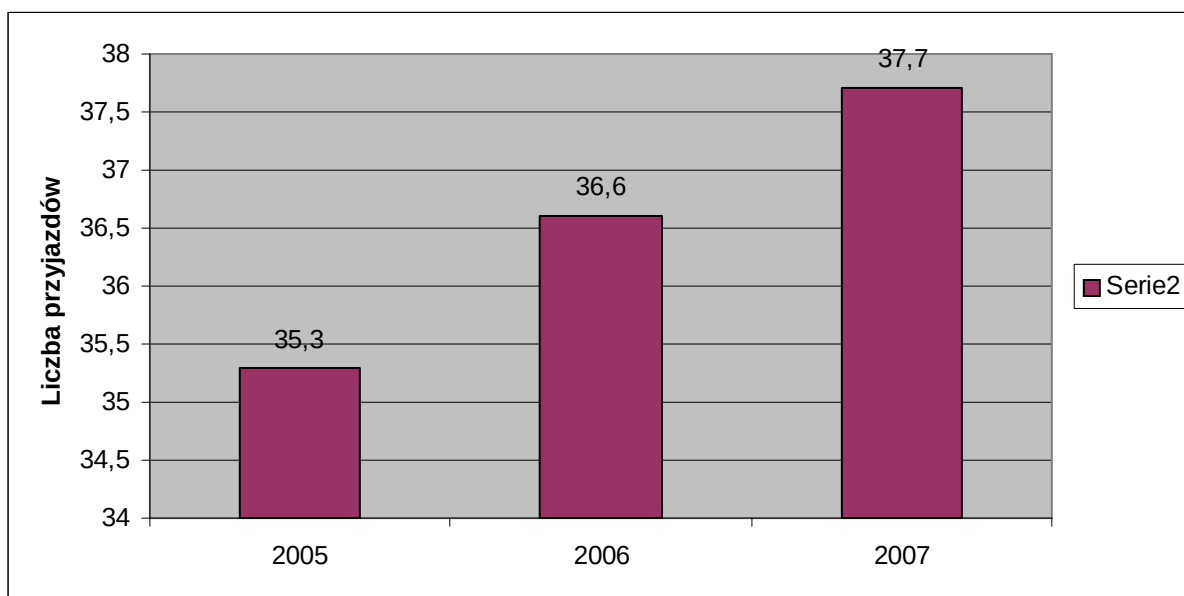
Ryc.12. Liczba obiektów gastronomicznych w Chorwacji w roku 2007.

Źródło: www.mint.hr

Będąc w Chorwacji na pewno nie możemy narzekać na gastronomię. Możemy wybierać z prawie 8 tys. kawiarni, około 1600 restauracji, pizzerii, fast-food-ów, i licznych nadmorskich smażalni i tawern.

III. Znaczenie rynku turystycznego dla Polski.

1. Przyjazdy Chorwatów do Polski

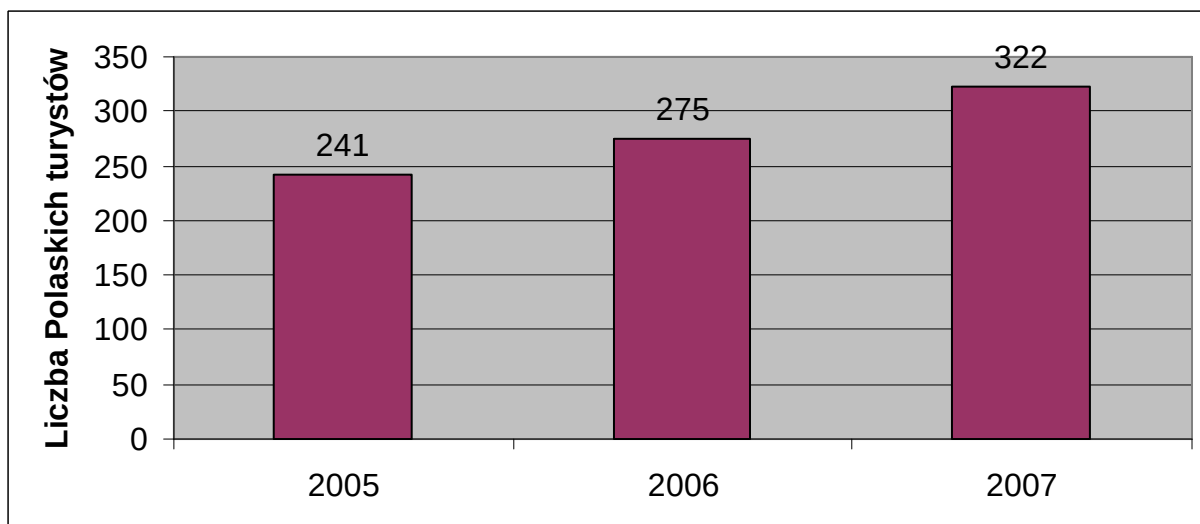

Ryc.13. Przyjazdy Chorwatów do Polski w latach 2005-2007 (tys.)

Źródło: www.intur.com.pl

Turyści Chorwaccy nie są zbyt liczną grupą odwiedzającą nasz kraj. Głównymi motywami przyjazdu są: chęć poznania kultury, zwiedzanie miast (Kraków, Gdańsk), wyjazdy biznesowe. Przyjazdy co prawda wzrastają, ale nie w dużej skali (około tys. rocznie) i nie zapowiada się jego gwałtownie zwiększenie.

2. Wyjazdy polskich turystów do Chorwacji

Ryc.14. Liczba Polaków odwiedzających Chorwację (w tys.) w latach 2005-2007

Źródło: www.intur.com.pl

Polacy coraz liczniej odwiedzają Chorwację. Wzrost wyjazdów wynosi 17 % rocznie. W 2007 roku Chorwację odwiedziło ponad 320 tys. naszych rodaków. Chorwacja stała się bardzo popularnym celem wakacyjnych podróży Polaków.

IV. Podsumowanie

Chorwacja to jeden z najatrakcyjniejszych krajów europejskich. Jest miejscem dla ludzi spragnionych słońca i ciepłego czystego morza. Maja na to wpływ zarówno warunki przyrodnicze jak również zagospodarowanie turystyczne. Chorwacja w ostatnim 5-leciu zanotowała bardzo dobry wynik rozwoju gospodarczego. Wszystko zatem przemawia za tym, aby turystyka w tym kraju rozwijała się bardzo szybko i na najwyższym poziomie.

Chorwaci jako naród nie podróżują aż tak wiele, ale za to notują bardzo dużą liczbę odwiedzających ją turystów. Chorwaci bardzo dużo wydają na rozwój turystyki. Ceny w Chorwacji nie odstraszą potencjalnych turystów a warunki jakie nam oferują są bardzo zachęcające. To sprawia, że Chorwacja odnotowuje co roku większą liczbę odwiedzających ją turystów. Kraj posiada imponujące osobliwości przyrody: parki narodowe, wodospady, jeziora, góry, bardzo ładnie zachowane zabudowania starych miast i oczywiście swój największy atut- wybrzeże morskie oblewające ogromną ilość wysp i kilometrów pięknych plaż. W Chorwacji na pewno znajdziemy coś co nam się spodoba i spowoduje chęć powrotu do tego kraju. Duża część turystów spędzających aktywnie czas wolny wyjeżdża w celu nurkowania- sprzyja temu bardzo czysta, ciepła i przejrzysta woda, inni mogą korzystać z mniej specjalistycznych atrakcji wodnych: skuterów, żaglówek, jachtów.

Opisywany przeze mnie rynek turystyczny ma duże znaczenie dla Polski. Coraz więcej Polaków z roku na rok wyjeżdża do Chorwacji. Większa część rodaków planuje swój wyjazd indywidualnie i udaje się własnym środkiem lokomocji a mniej liczni korzystają z usług biur podróży. Chorwacja jest więc krajem wartym odwiedzenia.

V. Bibliografia. Spis tabel, rycin i fotografii

Bibliografia:

1. <http://www.cro.pl/regiony.php>
2. <http://www.cro.pl/morze.php>
3. <http://www.cro.pl/klimat.php>
4. Światowa Organizacja Turystyki (UNWTO)
5. Eurostat
6. Central Bureau of Statistics
7. www.mint.hr
8. http://www.dzs.hr/Eng/Publication/stat_info.htm
9. www.intur.com.pl

Spis tabel:

- Tab.1. Struktura ludności Chorwacji.
- Tab. 2. Parki narodowe w Chorwacji.
- Tab.3. Przyjazdy turystów zagranicznych do krajów Europejskich
- Tab.4. Wpływy z turystyki międzynarodowej w Europie
- Tab.5. Liczba hoteli i obiektów typu hotelowego w Europie
- Tab.6. Liczba zatrudnionych w Europie
- Tab.7. Liczba turystów (tys.) z krajów europejskich, w latach 2005-2007 i ich przyrost
- Tab.8. Przyjazdy i noclegi turystów krajowych i zagranicznych w Chorwacji w latach 2006-2007 i prognoza na rok 2008
- Tab.9. Przyjazdy turystów. Podział na krajowych, zagranicznych i zorganizowanych, indywidualnych (tys.).
- Tab.10. Przyjazdy turystów indywidualnych i zorganizowanych w poszczególnych miesiącach roku (w tys.) i ich udział procentowy.
- Tab.11. Liczba miejsc noclegowych w poszczególnych kategoriach hoteli w latach 2006-2007 , ich udział procentowy w stosunku do sumy miejsc i przyrost ich liczby
- Tab.12. Liczba udzielonych noclegów (tys.) w latach 2006-2007. Podział na turystów indywidualnych i zorganizowanych.
- Tab.13. Średnia liczba noclegów w latach 2006- 2007 wśród turystów krajowych i zagranicznych.
- Tab14.. Średnia liczba noclegów w poszczególnych miesiącach w latach 2006-2007
- Tab.15 . Liczba turystów (tys.) na podstawie miejsc docelowych podróży turystycznych w latach 2006-2007 i udział procentowy tych miejsc względem całości przyjazdów.
- Tab. 16.Średnia długość pobytu w miejscach docelowych w latach 2006-2007 dla turystów krajowych i zagranicznych.
- Tab.17. Liczba wejść do poszczególnych atrakcji turystycznych w latach 2006-2007
- Tab. 18.Liczba wejść do parków narodowych w 2007 roku. Podział na turystów krajowych i zagranicznych.

Spis rycin:

Ryc.1. Mapa Chorwacji.
Ryc. 2 Mapa regionów.
Ryc. 3. Średniomiesięczna temperatura wody w Adriatyku (°C)
Ryc. 4 .Średnie miesięczne temperatury dobowe powietrza w jednej z miejscowości w południowej Dalmacji
Ryc.5. Udział procentowy przyjazdów turystów z państw europejskich w roku 2007.
Ryc.6. Przychody z turystyki
Ryc.7. Udział procentowy turystów krajowych i zagranicznych w udzielonych noclegach
Ryc.8. Udział procentowy miejsc w poszczególnych kategoriach hoteli
Ryc.9. Liczba przyjazdów według bazy noclegowej w 2007 roku (w tys.)
Ryc.10. Liczba turystów odwiedzających Chorwację w roku 2007 w podziale na kontynenty.
Ryc.11. Miejsca wyjazdów turystycznych Chorwatów w roku 2007
Ryc.12. Liczba obiektów gastronomicznych w Chorwacji w roku 2007.
Ryc.13. Przyjazdy Chorwatów do Polski w latach 2005-2007 (tys.)
Ryc.14. Liczba Polaków odwiedzających Chorwację (w tys.) w latach 2005-2007

Spis fotografii:

Fot.1. Plitvice - najczęściej odwiedzana atrakcja w centralnej Chorwacji
Fot.2. Wschodnie wybrzeże Istrii
Fot.3. Tak wygląda większość Dalmacji - miejscowości przyczepione między górami a morzem